

Роман Гевко, Василь Градовий,
Тернопільський національний економічний університет

КОНФЛІКТИ, ЯКІ ВИНИКАЮТЬ ПРИ ВИРОБНИЦТВІ БІОГАЗУ

Законодавство, яке регулює розвиток альтернативної енергетики в Україні, постійно вдосконалюється. Нещодавно Верховна Рада ухвалила певні зміни про закону “Про електроенергетику”, котрий регламентує діяльність в усіх видах відновлювальної енергетики, а саме вітрової, сонячної, біомаси, біогазу, енергії малих річок, тощо. При цьому зміни стосувалися підтримки або стимулювання виробництва електроенергетики з альтернативних джерел енергії. Головною особливістю стало надання біогазу статусу енергії, яка може претендувати на “зелений тариф”.

На перший погляд, здавалося, що для відновлювальних джерел енергії в Україні настають умови для інтенсивного розвитку. Особливо це стосується тих структур, які розвивають виробництво біогазу. Окрім цього, виробники альтернативних джерел енергії повинні були б бути впевненими, що виробництво електроенергії з відновлюваних джерел енергії буде зростати, а значить, буде зростати їх частка в енергобалансі України. Тим більше, що альтернативна енергетика має колосальні ресурси і місця для роботи у даному напрямку вистачить усім (саме за це боролися у рамках обговорення оновленої енергетичної стратегії розвитку України до 2030 року). Однак проблем так і не вдалось уникнути.

Сьогодні на дані проблеми варто звернути увагу, оскільки альтернативна енергетика в Україні робить перші кроки і в 2012 році відзначила дворіччя у її розвитку. На компанії, які працюють у даній галузі, тисне світова криза та конкуренція зі сторони виробників традиційних джерел енергії. В зв'язку з цим виникають суперечки, які у перспективі можуть зашкодити залученню інвестицій у відновлювальну енергетику.

Для більш широкого розуміння закон “Про електроенергетику”, запроваджує “зелений тариф” на електроенергію вироблену з біогазу на рівні із електроенергією, яка виробляється з біомаси. В цьому випадку коефіцієнт для біогазу буде аналогічним, як і в біомаси - 2,3. Також із закону вилучили обмеження, що “зелений тариф” буде надаватись лише новим електростанціям, які працюють на біогазі. Тому "зелений тариф" отримують всі: і вже працюючі об'єкти, а також новозбудовані.

Разом із біогазом в законі появились додаткові “бонуси” для малих гідроелектростанцій. Причому для мікро гідроелектростанцій з потужністю до 200 кВт даний коефіцієнт збільшений майже у вдвічі з 1,2 до 2, а для міні електростанцій, потужність яких перевищує 200 кВт, але не є більшою 1 МВт коефіцієнт підвищили з 1,2 до 1,6. Відповідні зміни сприятимуть тому, що знизиться терміни окупності при будівництві мікро ГЕС і міні ГЕС, а це покращить привабливість для банків в плані виділення кредитів.

Якщо інвестори малих ГЕС залишилися задоволені, то прихильники біомасової енергетики як аргумент порівнюють “зелений тариф” для біогазу із тарифом, котрий отримують підприємства, які інвестують у виробництво сонячної енергетики.

Державним агентством з енергозбереження та енергоефективності була розроблена методика розрахунку тарифів для сонячної, вітрової, біомасової та енергії малих ГЕС. Методика була розроблена у 2008 році, а у 2009 році вона отримала статус закону.

На той час це був прогресивний крок для розвитку альтернативної енергетики.

"Що стосується розвитку біоенергетики то Україна має надзвичайний потенціал в даній сфері, який за підрахунками фахівців становить понад 30 млн. тонн умовного палива в рік. При цьому існує суттєва різниця між вітровою, сонячною, гідроенергетикою та біогазом, а також необхідними умовами розвитку кожного напрямку та окупності інвестицій.

В Україні, як і у всіх країнах світу (від провідної у цій галузі Німеччини до маленької Естонії) "зелені тарифи" для виробників електроенергії із сонячної енергії на разі є високими, так як це нові технології. Однак з часом вони будуть зменшуватись при здешевленні відповідних технологій.

Коли порівнювати тарифи на електроенергію, яка вироблена із сонячної енергії із тарифами для електростанцій, які працюють на біомасі чи біогазі то для споживачів ця різниця буде суттєвою. На це є відповідні причини.

По-перше, електростанція на сонячних панелях виробляє електроенергію лише тоді, коли світить сонце. Як правило це з 8.⁰⁰ ранку до 17.⁰⁰ вечора. Електростанція, яка працює на біомасі може працювати цілодобово за наявності палива, тобто біомаси. Отож, електростанція на біомасі за певний проміжок часу (день, місяць або рік) завжди виробить більше кіловат електроенергії, а ніж електростанція на сонячних панелях.

По-друге, обладнання для сонячних електростанцій на даний час є у декілька разів дорожчим, ніж обладнання для електроенергії з біомаси.

Таким чином, щоб проекти з впровадження сонячних і біомасових електростанцій однаково були привабливі для інвесторів, то вони повинні мати близький термін окупності інвестицій. В іншому випадку конкурентної боротьби за інвестиції, які прийдуть у галузь, не буде.

Тому тарифи на сонячну електроенергію є вищими, а ніж тарифи на електроенергію, вироблену з біомаси. Така різниця між тарифами встановлена, для того щоб зрівняти сонячну та біомасову енергію за привабливістю. В іншому випадку, якщо тарифи зробити однаковими для всіх видів виробленої енергії, то будувати сонячні чи вітрові станції буде не вигідно, а всі інвестиції будуть спрямовані в біоенергетику.

Фактично на даний Україна практично копіює європейський шлях у розвитку альтернативних джерел енергії, коли за рахунок запровадження різних тарифів держава стимулює застосування сонячних систем в першу чергу у приватному секторі, а також на дахах будівель і споруд. Як відомо, саме сонячна енергетика наразі є однією з галузей, яка найбільш динамічно розвиваються.

Тому, більш високі значення зелених тарифів, а ніж у Європі це тимчасовий і до певної міри вимушений крок для залучення іноземних інвестицій. До того ж, кредитні кошти в Україні є дорожчі ніж Європейські.

Досить важливим є те, що нововведення до закону "Про електроенергетику" передбачають на півроку відстрочку від запровадження правил "місцевої складової". Попередньо закон вимагав, що для отримання "зеленого тарифу" для електростанції, будівництво якої розпочалося після 2011 року, а закінчилось пізніше 1 січня 2013 року, обсяг матеріалів вироблених в Україні, обладнання та будівельних робіт повинен становити не менш ніж 30%.

У випадку якщо об'єкт планували вводити в експлуатацію після 1 січня 2014 року, то обсяг українських матеріалів, обладнання та робіт повинен становити не менш як 50%.

Тому знову варто згадати і про конфлікти з виробництва біогазу, з якого почався аналіз змін до закону. Так, біогазові установки отримали привілейований статус. Для біогазових електростанцій введена додаткова відстрочка щодо правила "місцевої складової" в порівнянні з іншими відновлюваними джерелами енергії. Частку в 30% для таких об'єктів потрібно забезпечити починаючи з 2014 року, а 50% – з 2015 року. Таким чином біогазові установки отримали піврічну відстрочку в порівнянні з сонцем, вітром і біомасою.

Література

1. <http://ubr.ua/market/industrial/konflktnii-bogaz-superechnost-sho-mojut-nashkoditi-181475>.
2. Дзядикевич Ю.В. Енергетичний менеджмент. Підручник / Ю.В.Дзядикевич, Р.Б.Гевко, М.В.Буряк, Р.І.Розум. – Тернопіль: Підручники і посібники. – 2014. – 336 с.
3. Корчемний М., Федорейко В., Щербань В. Енергозбереження в агропромисловому комплексі. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2001. – 984 с.